

ПАРАЋИНАЦ

Гласило Удружења Параћинаца и пријатеља Параћина

Година XIII

Број 25

фебруар 2015.

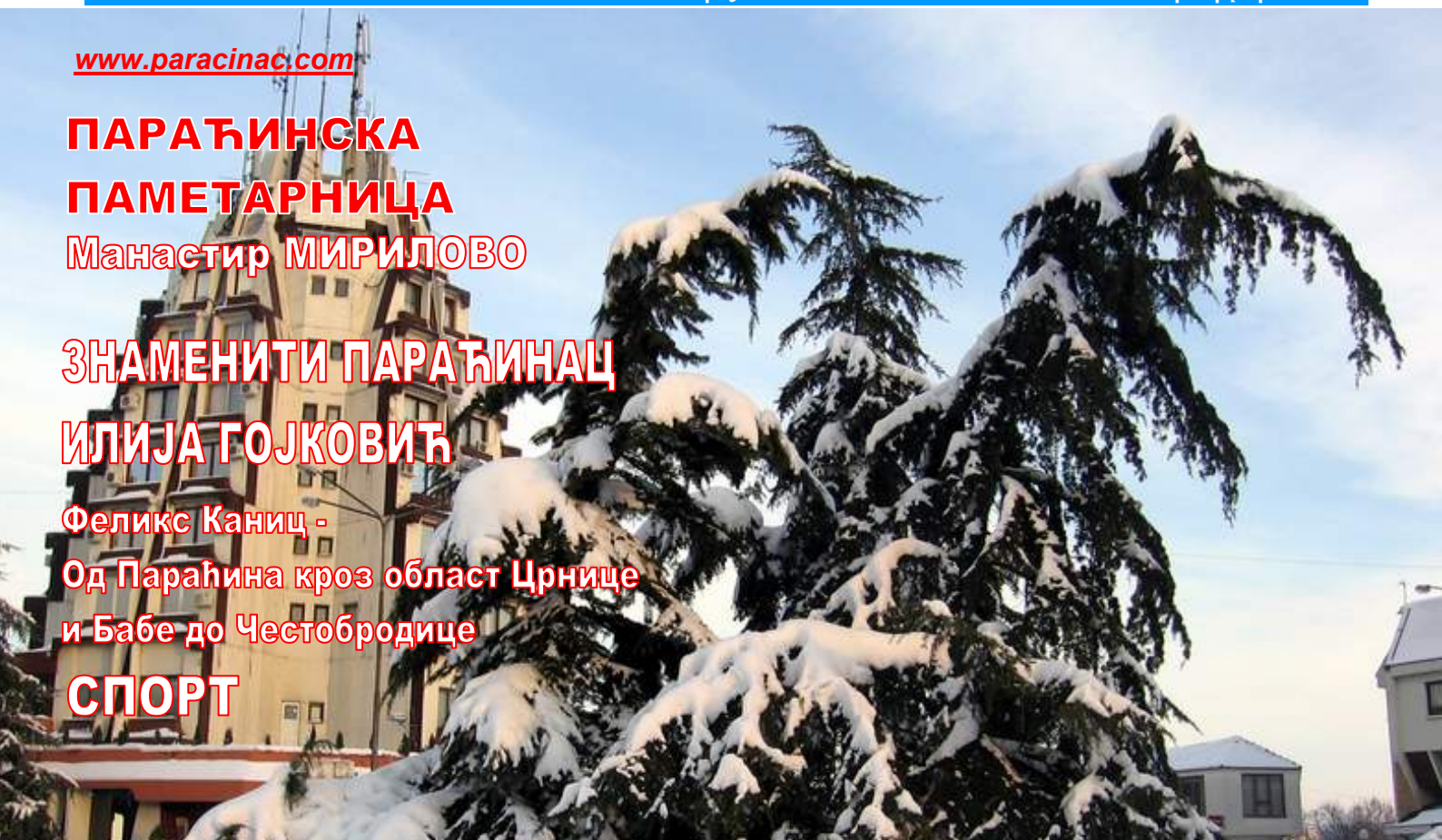
www.paracinac.com

**ПАРАЋИНСКА
ПАМЕТАРНИЦА**
Манастир МИРИЛОВО

**ЗНАМЕНИТИ ПАРАЋИНАЦ
ИЛИЈА ГОЈКОВИЋ**

Феликс Каниц -
Од Параћина кроз област Црнице
и Бабе до Честобродице

СПОРТ

*Удружење Параћинаца
и пријатеља Параћина*

ПАРАЋИНСКА ПАМЕТАРНИЦА

МАНАСТИР МИРИЛОВО

Манастир Мирилово, који се често помиње у текстовима многих историографа, а чија локација до сада није поуздано утврђена, налазио се код села Мириловца, у пределу омеђеном топонимима: Ласкине чубуре, Беле воде и Булина вода. Његов ктитор је био млади жупан по имену Брод, син Седога Гамзе, војводе и господара Кучајне и Кулајне, а које су се протезале од Мораве на западу, до предела данашњег Зајечара на истоку. Баштину над овим крајиштем стари и верни Немањин ратник Гамза добио је од свог великог жупана Стефана Немање, с правом наследства, за заслуге у ратовима. То се догодило, највероватније, после битке са византијским царем Исаком Анђелом на Морави, у првој половини 12. века. (Не зна се ни тачна година овог догађаја, нити место бојишта).

И Седи Гамза, познати војвода, је успешно чувао нове границе Немањине Србије према истоку. Кад је остарео, власт и територију крајишта је поделио синовима, тако што је Кучајну – предео Црноречја или Црног Тимока све до данашњег брда Краљевице код Зајечара, поклонио сину Честину, а Кулајну - предео Грзе и Црнице све до Мораве - даривао је сину Броду. Граница две новостворене жупе беше хрбат брда Честобродица, који по браћи – Честину и Броду - и доби име. О томе смо већ писали у једном од претходних бројева овог гласила.

Жупан Кулајне, властелин Брод је узимао приход од панађура, вашара, бродарине и мостарине на Црници, а касније је овај његов трг у 14. веку добио ново име - Паракинов брод, под којим се и помиње у средњовековним повељама, и чију прошлост баштини данашњи град Параћин. Такозвани Видински пут, главна трансверзала за исток и једна од најстаријих путних комуникација на Балкану, делом је пролазила преко Мириловачке Кулајне. И данас се виде остаци тог пута. (*Видети монографију „Мириловац“, стр. 32*). Речене чињенице говоре да је ова област била од пресудне важности за стабилност Немањине Србије. Истовремено то указује и на значај манастира размештених дуж овог пута, па и манастира Мирилова, који су били у центру тадашње цивилизације и културе, односно поред најфреквентније комуникације. Тим значајнија је њихова православна и правоверна улога јер се у то време беше појавила „триклета јерес“ у српској цркви, а у народу позната као богумилство, које је Немања успео да угуши.

Властелин Брод – господар Кулајне (касније Петрушка област) је, дакле, ктитор манастира Мирилово, а Мириловац и тадашња околна села на планини Баби и у њеној подгорини: Стровац, Селина, Врдановица, Јошје, Бресница, Селиште и

друга, давала су „манастирски бир“ и издржавала монашко братство. Мириловац је, изгледа, у то време можда био прњавор манастира Мирилова, по коме му вероватно и остао назив.

Манастирско „братство“ је после рушења под Турцима, изместило манастир Мирилово, више манастира Раванице, на дну клисуре истоимене реке – пише археолог Саво Ветнић. (*„Дани“ – број 7, 19. децембар 2002, Параћин*). И заиста, у раваничкој клисури постоји предео који се и данас зове Мирилово, и поуздано се зна из предања, али и из речи уважених историчара, да је ту постојао истоимени манастир. У Браничевском дефтеру из 1467. године помиње се манастир Мирилово, поред манастира Раванице. И турским дефетерима из 16. века опет се помиње овај манастир. Иако „турски помени кажују да се овде налазио манастир Мирилово... Р(адмила) Тричковић сматра да се налазио код Иванковца“, пише Радослав Прокић, у студији „Средњовековна архитектура Петрушке области“, Крагујевац, 1986. Ми не делимо мишљење уважене научнице, јер Иванковац по свом топографском положају није могао имати логичко и историјско-стратешко оправдање за подизање ове светиње. Клисура Раванице, са својим забитима и неприступачним местима, једино је могла у том историјском тренутку сачувати измештени манастир Мирилово.

Где је првобитни манастир Мирилово, код Мириловца, тачно био лоциран још увек се не може поуздано и стопроцентно утврдити, без помоћи археологије. Наша истраживања и распитивања спроведена 1996. године, поводом писања монографије „Мириловац“, указала су на три локалитета - Беле воде, Булина вода и Ласкине чубуре.

Црквени кладенац Беле воде у атару Мириловца

Кладенац Беле воде је и данас у великом поштовању народном и та вода се одвајада дарује. Легенда говори да се ту некада налазила црква. Можда баш црква Манастира Мирилова? Коначну реч даће нека озбиљнија археолошка ископавања, која до сада, нажалост, нису спроведена, иако мештани говоре о комадима

опеке и грнчарије који се изоравају приликом обраде тог, сада пољопривредног, атара.

Такође и извор Булина вода, удаљен километар и по од Белих вода, низводно Бресничког потока, сматра се за освештану, црквену воду, и такође је у народном страхопоштовању.

Булина вода лековита и чудотворна

И Ласкина чубура је познат извор и везује се за предање да је и ту постојао некада давно манастир, о коме се ништа конкретније не зна у народу. О овим сакрално-историјским локалитетима села Мириловца видети опширније у монографији „Мириловац“ (стр. 44-47), издање Одбора за село САНУ, Београд, 1996. године, дело доле потписаног аутора.

На основу свега реченог, сматрамо да се први манастир Мирилово, чији је ктитор био властелин Брод, син војводе Гамзе, налазио, условно речено, у „троуглу“ светих кладенаца: Беле воде, Булина Вода, Ласкина чубура, а у атару данашњег села Мириловца. На том потесу треба вршити озбиљнија и опсежнија истраживања, јер се ради о старом манастиру из времена великог жупана Стефана Немање, а ова грађевина би вероватно по архитектоници тога доба морала бити у рашком стилу.

У сваком случају, сматрамо да смо овим истраживањем и новим подацима о манастиру Мирилову, код села Мириловца у параћинској општини, његовом ктитору и приближном времену настанка, дали свој скроман допринос да се енигма манастира Мирилова боље осветли и у значајној мери реши, после бројних недоумица позваних историчара и историографа.

Након много векова без своје богомоље, и неколико покушаја, Мириловчани су коначно 13. јуна 2006. године освештали место за нову цркву посвећену Благовести, у школском дворишту, а црква је озидана, покривена и омалтерисана споља и изнутра неколико година касније. Данас представља бисер мириловачке архитектуре и украс села, али и саборно место мештана на светој литургији.

Црква у Мириловцу, посвећена Благовести, снимак из јула 2012. године

(Наставиће се)

Мирослав Димитријевић

ПАРАЋИНАЦ
Гласило Удружења Параћинаца и пријатеља Параћина

Знаменити Параћинац

ИЛИЈА ГОЈКОВИЋ ЂЕНЕРАЛ И МИНИСТАР ВОЈНИ

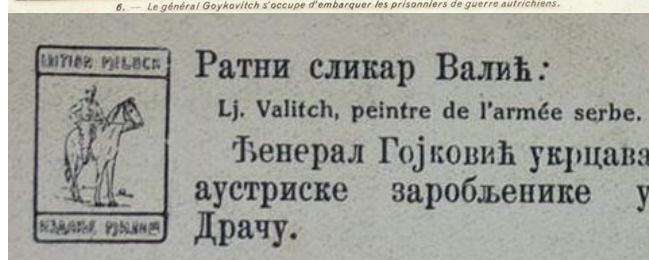
Илија Гојковић: „Српски ђенерал се не предаје“!

Илија Гојковић је рођен 2. августа 1854. године у Дреновцу код Параћина. По завршетку два разреда ниже гимназије, добровољно ступа у српску артиљерију. У Српско-турском рату 1876-1878. године командује батаљоном, истиче се храброшћу и од редова брзо напредује у војничкој хијерархији. У Српско-бугарском рату 1885. године исказује велику личну храброст. Био је омиљени генерал краља Милана Обреновића. Чин генерала Илија Гојковић добија 1910. године, а потом постаје и

министар војни Краљевине Србије, у влади Николе Пашића, и на тој дужности остаје од марта 1910. до фебруара 1911. године. Његовом заслугом у том периоду српска војска се модернизује и наоружава најсавременијим оруђем, оружјем и опремом, како би што спремније дочекала предстојеће ратове. У српско-турском рату 1912. године за ослобођење од Турака, Илија Гојковић командује чувеном Моравском дивизијом првог позива, која је одиграла пресудну улогу у боју код Куманова и Битоља. Код Куманова Илија Гојковић командује десним крилом српске војске, а код Битоља његови земљаци из састава Моравске дивизије заузимају Облаковски вис, натеравши турску војску на повлачење. У другом балканском, односно Српско-бугарском рату 1913. године Илија Гојковић командује Моравском дивизијом на Брегалници, где су Бугари покушали да изненадним, мучким нападом у зору победе српску војску. Командант Илија Гојковић није се дао преварити. Бугарска армија на Брегалници је била до ногу потучена, а после тога су мировним споразумом границе српске државе померене на исток. Условe предаје диктирала је српска страна. У Првом светском рату Илија Гојковић командује Тимочком дивизијом, брани Србију од прве бугарске армије и односи победу код Качаника, учествује у чувеној Церској бици, где је његова војска одиграла пресудну улогу, када је брзим и изненадним контранападом заузела вис Иверак на Церу и натерала аустроугарску солдатеку на повлачење преко Дрине, која је оставила иза себе огромне људске губитке. На Дрини Моравска дивизија се ушанчила и није дозволила аустроугарској војсци да поново пређе реку и ступи на српску територију. У јесен 1914. године генерал Илија Гојковић учествује у Колубарској бици, где је српска војска опет, на опште запрепашћење светске јавности, однела нову победу над црно-жутом монархијом, додуше уз огромне жртве. Том приликом изгинула је скоро трећина Моравске дивизије или 4.000 јуначких Мораваца. Приликом повлачења српске војске преко Албаније 1915. године, генерал Илија Гојковић вештим маневрима заваља бугарске трупе и шиптарске пљачкашке чете, спасава већину и снагу своје војске и омогућава безбедније повлачење.

Илија Гојковић је ратовао у шест ратова, против четири армаде: Турске, Бугарске, Аустроугарске и Немачке и остао је непобеђен са својом Моравском дивизијом. Приликом повлачења преко Албаније генерал Илија Гојковић се разболео и са Крфа је превезен на лечење у Француску. Када се опоравио 1917. укрцава се на савезнички брод и креће пут Солуна. Код обала Сицилије, у фебруару 1917. године, савезнички брод торпедује немачка подморница, и он почиње да тоне. Немци шаљу чамце за спасавање и нуде српском, већ надалеко чувеном, генералу да се преда. Генерал Гојковић одбија позив команданта немачке подморнице, вади револвер и пуца на Немце. У први мах то је запрепастило посаду, која је потом отворила ватру

на његов чамац. Тако је крај сицилијанских обала, у „плавој гробници сахрањен“ Илија Гојковић, једини српски генерал који је погинуо у Првом светском рату. У оквиру Моравске дивизије првог позива формиран је чувени Гвоздени пук, ударна песница српске војске у Великом рату, а њиме је руководио генерал Илија Гојковић.

Данас једна улица у Параћину носи његово име, као и улице у Нишу и Пожаревцу. На Љубичевским коњичким играма такмичење у даљинском јахању названо је по њему, а име генерала Илије Гојковића се спомиње и приликом дана обележавања Гвозденог пука. Па ипак, мислимо да се параћински крај није на довољан начин одужио свом знаменитом војсковођи, као ни његов родни Дреновац.

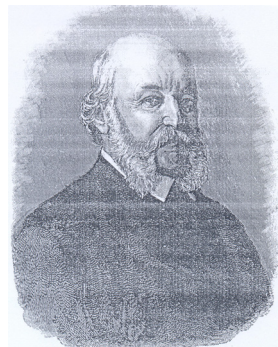

Моравска дивизија на фронту

Мирослав Димитријевић

(Напомена: Овај и наредни портрети и биографије знаменитих Параћинаца преузети су, и делимично допуњени, из зборника „Знаменити Параћинци“ аутора Мирослава Димитријевића, који је објављен 1996. године, као и из рубрике „Незаборавник“, штампане у листу „Параћинских 14 дана“ од 2001-2003. године, коју ју је писао и уређивао поменути аутор)

(4) Од Параћина кроз област Црнице и Бабе до Честобродице

Феликс Каниц

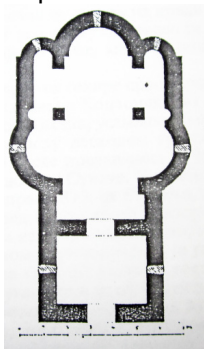
Велики научник и путописац Феликс Каниц, крајем прошлог века, у свом капиталном делу **Србија земља и становништво од римског доба до краја XIX века**, једно поглавље је посветио Параћину и околини Црнице и Бабе. Читаоцима нашег листа, у неколико наставака преносимо предметни текст у изворном облику. У овом броју иде наставак четврти (4).

Према народном веровању, у тесној вези са манастиром Петрушом је пећина која се види високо на северној падини Чокоћа и у којој калуђери издржавају постове. Три огромна камена блока што леже поред Црнице испод пећине донела је у својој кецељи често помињана кнегиња Јерина – која се ево и овде јавља – и оставила је на високом платоу дворишта свог некадашњег дворца. У ствари, на Чокоћу се види један камени блок, 13 м дуг, 5 м широк и 8 м висок, двема браздама подељен у три дела, и остаци бедема око платоа, чије је димензије измерио инжењер Бабецки док сам снимао тлоцрт цркве; од истока према западу било је око 780 м, а од севера – према југу 600 м. Горе је дивно мирисао јоргован који је у позну јесен по други пут процветао и кога, поред патуљастих смокава и другог жбуња, има горе у изобиљу. Такво друго пролеће, које се у просеку јавља сваких десет година, сељаци сматрају сигурним предзнаком оштре зиме.

ЧОКОЋЕ, »Јеринин камен«.

Јеринин камен

Црква Петруша - основа

Окићени цвећем, у добром расположењу због успелог излета и опет ведрога неба, спуштали смо се стрмом стазом назад. Док сам цртао живописну клисуру, моји пратиоци су покушали да у виру званом Сињац динамитским патронама дођу до пастрмки, али без успеха. Рибе су биле сувише дубоко. Младо, још свеже зелено лесково и буково жбуње, које је избијало свуда између стена, густе врбе уз обалу потока, музика немирне Црнице која

се обрушавала низ каскаде и ковитлала у вртлозима – била је то заносна лепота којом су се чула опијала. Али на истоку никад није све у реду. Наши коњи нису били на уговореном месту, па нам је требало много вештине да преко несигурног брвна пређемо на леву обалу. Прелазак »Тврдог града« изазвао је општу веселост. За ова пецкања поп се обештетио у хладу ораха код своје воденице, где је импровизовану закуску зачинио гурманским садржајем својих бисага и чутура, при чему смо му сви сложено помагали.

Два километра узбрдо, кроз бескрајне шљивике до Буљана (320м) где је требало да преноћимо, прешли смо лако и брзо. У поповској кући наишли смо на најтоплији пријем. Следећег јутра на доручак смо позвани код најугледнијег човека у селу. Радисав Јовановић је био у оном истом оделу у коме је фотографисан за париску изложбу, па је заједно са својим укућанима нашао место и у мојој мапи цртежа.

Дочек гостију у Буљану

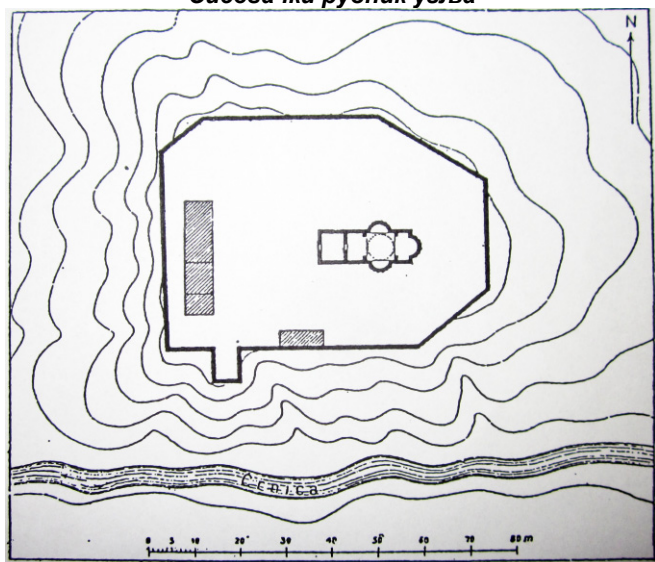
Ћилимова и јастућића је било свуда, као што је и све остало указивало на знатно благостање. Жене су биле не мало поласкане кад сам неколико мотива с њихових везова »преписао«. Сетио сам се Босне и плашио се да и овде неки варошки саветници не одведу на криви пут урођени национални дар за обликовање. У дворишту сам видео ракијски казан, без кога овде нема готово ниједне куће, мада се печење ракије више не исплати као раније.

У близини села ниједно дрво није сигурно од секире првог пролазника. Зато је поглед на далеки снегом покривени Копаноник био потпуно отворен. Тек на падини 900 м високог Пљоша, усамљене букве и храстови су се згушњавали у шуму, прораслу лесковим грмљем и бујном јесењом вегетацијом, из које смо после преваљених 10 км

са 752 м високог Страовца сишли у травну долину Суваче. У тамошњем руднику угља Сисевац-Врчић, концесиониран 1873. са 57 поља, сачекао нас је власник Божин Бошковић пред кућом свог надзорника, Словенца, чија нам је супруга припремила изврстан пилећи паприкаш.

Сисевачки рудник угља

СИСЕВАЦ – план кастела

Ово мало предузеће са својом примитивном пругом одавало је утисак тешке заосталости. Досад је из два окна са 8 до 20 радника годишње добијано највише 8000 метарских центи угља, који се на месту продавао по 0,60 динара. Радничка надница је износила 1,60 динара. Мада је овај 2 -7 метара дебео, терцијарни слој угља, који лежи у конгломерату окруженом пешчаником, веома сличан оближњем сењском, цео овај скромни погон доћи ће у питање ако се параћинска цена од 1,50 динара за 100 кг, у којој знатан удео има скуп транспорт путем преко Дубнице дугим 30 км, не снизи изградњом 6км дуге жичаре до сењско-ћупријске пруге. Хитно решење овог, за Сисевац животног питања, је утолико важније што његов најбољи купац, Минхова фабрика сукна у Параћину, настоји да се већ давно пројектованим искоришћавањем оближњег мутничког слоја ослободи зависности од њега.

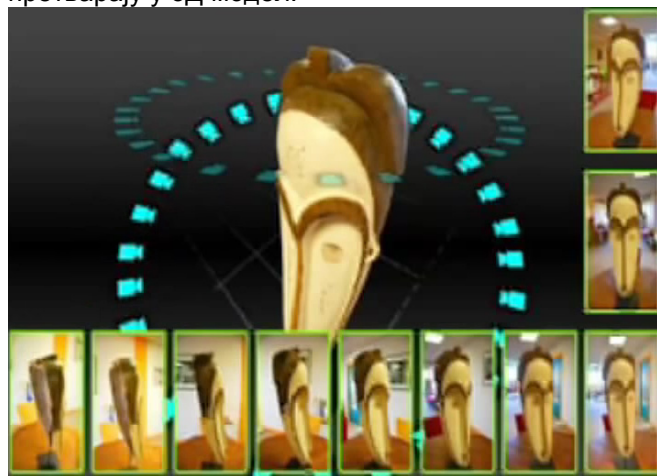
Наставиће се

СПОМЕНИЦИ У ПАРАЋИНУ

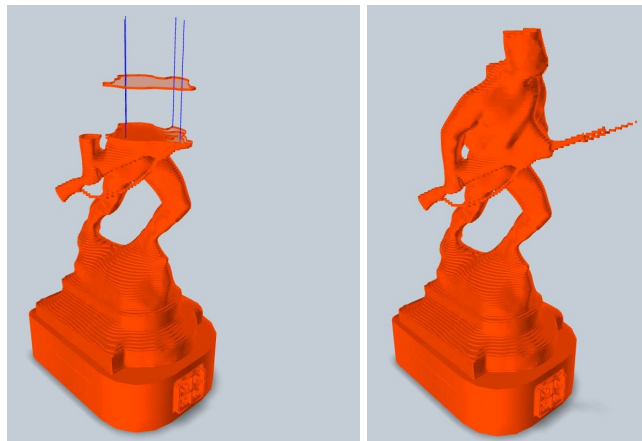
Реплика споменика из фотографија

Напредак технологија за припрему 3Д модела као и за њихову физичку материјализацију, дало ми је идеју да припремим модел за реплику нашег чувеног споменика који је један од симбола удружења Параћинаца.

Примењена је такозвана фотограметријска метода која омогућава да се помоћу 2Д фотографија, добије 3Д модел жељеног објекта. Потребно је објекат фотографисати око жељеног објекта у бар две равни. Добијене фотографије се помоћу адекватног софтвера (Autodesk 3D Catch) претварају у 3Д модел.

На бази добијеног модела, после његове дораде, могуће га је припремити за материјализацију неким од расположивих метода израде прототипова, као што су 3Д штампа, или лепљење слојева од папира (картона). За припрему слојева за израду модела на овај начин користи се софтвер Autodesk 3D Make. Помоћу овог софтвера се врши сечење модела паралелним равнима у слојеве задате дебљине. Сви ови слојеви се могу добити у облику кројних листова у векторском формату. После тога следи исецање слојева и њихово повезивање лепљењем.

3Д модели током припреме за израду из слојева

3Д модел и реплика добијена лепљењем слојева

Други приступ омогућава да се директно из припремљеног 3Д модела у STL формату, модел одштампа на неком од 3Д штампача, као што је показано на слици испод.

Реплика споменика добијена 3Д штампом

Овакав приступ омогућава добијање квалитетних модела и без потребе за скупим скенирањем објеката, што је посебно проблематично ако су објекти великих димензија, као што је то овде био случај.

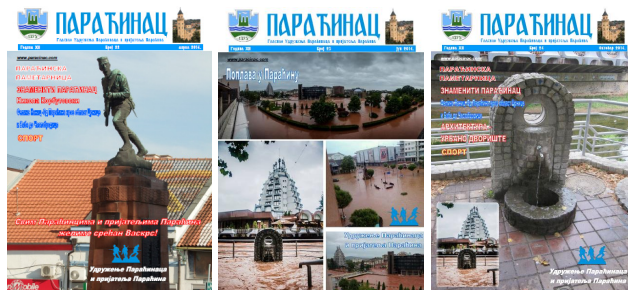
др Саша Живановић

Информације из Удружења

Удружење Параћинаца и пријатеља Параћина из Београда, током ове 2014. године, одржало десет редовних окупљања, традиционално последњег уторка у месецу. Окупљања није било током летње паузе у јулу и августу.

У протеклој 2014. години је објављено укупно 3 броја нашег Гласила Параћинац (број 22, 23 и 24) који су изашли на априлском, јунском и октобарском окупљању. Број 23 је био на неки начин посебно

издање посвећено катастрофалним поплавама које су задесиле и наш Параћин. Удружење је спровело акцију прикупљања новчане помоћи коју је уплатило на рачун општине Параћин за отклањање последица катастрофалних полова. Удружење је подржало и акцију Концерта за Параћин и позвало своје чланство да узме учешћа.

Насловне стране последња три броја ПАРАЋИНАЦА

Мајски догађаји и поплава која је задесила наш Параћин, промениле су ток активности које је Удружење имало за мај и јун, па ће неке од тих активности бити у плану за ову годину.

29.11.2014. године је одржана Годишња скупштина Удружења, на којој је поднет Извештај о раду Удружења, финансијски извештај и план рада у наредној години. После официјелног дела уследио је коктел са пригодном прославом и музиком. Овом приликом је успостављен и контакт са Српско-Македонским друштвом "Шар планина", чији су чланови на челу са председницом друштва Лилом Ражнатовић имали активно учешће и током скупштине и током дружења.

Последње окупљање у прошлој години је било изузетак претпоследњи уторак у месецу 23.12.2014.

Удружење Параћинаца и пријатеља Параћина

СПОРТ

Највећи спортски успех Параћинског ФК Јединства у две Југославије СФРЈ и СРЈ

У сезони 1984-85. године „Јединство“ из Параћина је постигло свој највећи клупски успех у СФРЈ-осмина финала купа. 10. октобра је одиграна утакмица са сплитским „Хајдуком“. Нажалост, резултат утакмице је 5:0 за „Хајдук“ из Сплита. Стрелци за Хајдук су били Слишковић 2, Деверић, Гудељ и Златко Вујовић по један гол. Хајдук ипак није успео да освоји куп, пошто га је у тој сезони освојила Црвена Звезда.

Куп Маршала Тита 1984-85. - осмина финала

Највећи клупски успех у СР Југославији, „Јединство“ је остварило у сезони 1996/97. године, када је играло у полуфиналу Купа Југославије са „Војводином“ из Новог Сада. У двомечу са „Војводином“, у гостима је победила „Војводина“ са 1:0, а у Параћину резултат је био нерешен 0:0, па се „Војводина“ пласирала у финале, где је изгубила од „Црвене Звезде“.

Куп Југославије 1996/97. - полуфинале

У ишчекивању неких нових успеха мало смо се подсетили старе славе.

С.Т.Ж.

Захвалница

Драгим пријатељима из Удружења Крагујевчана и пријатеља Крагујевца се захваљујемо на сарадњи.

Позив на сарадњу у Параћинцу

Позив свим члановима и пријатељима нашег Удружења за сарадњу у нашем гласилу је стално отворен. Сваки користан текст, идеју, вест, коментар, информацију можете откуцати и послати нам на е-mail

udruzenje.paracinaca@gmail.com

Врло радо ћемо то објавити и поделити са осталим члановима удружења на страницама нашег гласила или на интернет презентацији или на Facebook профилу.

Хвала.

Редакција Гласила Параћинац

Захваљујемо се на сарадњи појединцима и колективима који су помогли излазак овог броја и позивамо будуће поклонице нашег гласила на сарадњу.

PUTUЈТЕ ЈЕFTINO, BRZO I UDOBNO!

ПАРАЋИНАЦ

Гласило Удружења Параћинаца и пријатеља Параћина

Можете нас пратити на Facebook профилу [Udruzenje Paracinaca](https://www.facebook.com/udruzenje.paracinaca) i prijatelja Paracina u Beogradu, као и на нашем сајту на адреси www.paracinac.com.

Гласило удружења Параћинаца и пријатеља Параћина

Редакцијски одбор: др Саша Живановић (главни уредник), Борко Качунковић, Петар Живановић, Дејан Лазаревић, Слађана Ристић (секретар редакције).

Техничка припрема и уређење: др Саша Живановић

Адреса: бул. Деспота Стефана 12, Београд

веб адреса: www.paracinac.com